

Social- og Boligministeriet

beb@sm.dk og jhon@sm.dk

Abel Cathrines Gade 21, st.th
1654 København V
(+45) 33 33 05 05
CVR: 42350176
kontakt@stenbroensjurister.dk

stenbroensjurister.dk

5. december 2024

Jnr. L-1920

TOBI

Hørings svar om klageadgang ved bortvisning fra herberg

Stenbroens Jurister takker for opfordringen til at afgive høringssvar over forslag til lov om ændring af lov om social service og lov om retssikkerhed og administration på det sociale område. Vi har alene bemærkninger til de dele af lovforslaget, der vedrører fjernelse af retten til at klage over bortvisning fra herberger mv.

Indledende bemærkninger

Med dette lovforslag fjernes socialt udsatte borgeres mulighed for at klage til Ankestyrelsen over bortvisning fra herberg og andre tilbud efter servicelovens § 109 og § 110. Stenbroens Jurister har tidligere den 26. oktober 2023 sammen med De Hjemløses Landsorganisation (SAND) henvendt os til social- og boligministeren og advaret imod dette. Henvendelsen vedlægges som bilag til høringssvaret.

Det fremgår direkte af lovforslagets bemærkninger, at forslaget har negative konsekvenser for borgernes retssikkerhed (de almindelige bemærkninger, afsnit 11). Det er Stenbroens Jurister helt enige i. Vi har derfor svært ved at forstå, hvorfor lovforslaget fremsættes af denne regering, da det forekommer os at stride mod ambitionerne om mere værdighed for samfundets mest udsatte. Desuden finder vi lovforslagets bemærkninger usammenhængende.

Klageadgangen indskrænker ikke muligheden for at bortvise

Som det fremgår af lovforslaget, kan en boformsleder fastsætte regler, som er nødvendige for, at fx et herberg kan fungere, og beboere kan i visse situationer bortvises, hvis disse regler ikke overholdes. Dette ændrer lovforslaget ikke på. Det er alene muligheden for at klage over en sådan bortvisning der ophæves.

Alligevel begrundes lovforslaget med, at "en bortvisning er en mulighed, som boformslederen har i forhold til at kunne reagere straks og uden unødigt ophold, hvis en beboer f.eks. udøver



vold, optræder stærkt truende, eller på anden grov måde, selv inden for de vide rammer, der nødvendigvis må være på et herberg mv., har handlet på en måde, der er uforeneligt med fortsat ophold på herberget mv. Det vil typisk være tilfælde, hvor beboeren således forbryder sig mod eventuelle ordensreglerne på herberget m.v.”

I Stenbroens Jurister forstår vi ikke denne argumentation. Vi er helt enige i, at boformslederen skal have mulighed for at fastsætte generelle regler, som er nødvendige for at botilbuddet kan fungere. Vi er også enige i, at det i ekstreme situationer, fx ved vold, skal være muligt at bortvise en beboer.

I Stenbroens Jurister kan vi imidlertid ikke se, hvordan muligheden for *efterfølgende* at klage over bortvisningen forhindrer boformslederen i at reagere straks i de nævnte tilfælde. Det bemærkes i den forbindelse, at en klage til Ankestyrelsen ikke har opsættende virkning, hvilket også fremgår af lovforslaget.

Efter Stenbroens Juristers opfattelse giver de nugældende regler en rimelig balance mellem hensynet til boformslederens behov for at kunne reagere straks og bortvise en beboer ved fx vold, mens beboerne har mulighed for at klage over vilkårlige og ulovlige bortvisninger.

Som det fremgår af bemærkninger til lovforslaget, kræver en afgørelse om bortvisning, at de almindelige forvaltningsretlige grundsætninger om saglighed, proportionalitet og ligebehandlingsprincippet skal være opfyldte. Disse principper opretholdes og beskyttes gennem muligheden for at klage over en afgørelse og få taget stilling til om bortvisningen var lovlig. Det styrker både retssikkerheden for den enkelte klager og generelt for beboere på herberger mv. gennem klageadgangens forebyggende potentiale og den afgrænsning mellem lovlige og ulovlige bortvisninger, der udvikles gennem klagemyndighedens praksis.

Hvis lovforslaget gennemføres, vil en bortvist beboer ikke længere kunne få prøvet afgørelsen administrativt, men vil dermed stå helt uden lettilgængelige og effektive retsmidler. Beboeren vil kunne klage til Ombudsmanden og eventuelt få en udtalelse om sagen. Men udtalelsen vil ikke have nogen bindende virkning for myndighederne. Ønsker en beboer at få truffet en bindende afgørelse om lovligheden af en bortvisning, vil det kræve en retssag (anerkendelsessøgsmål) mod boformslederen/herberget. Også selvom bortvisningen fremstår åbenlyst urimelig.



I Stenbroens Jurister mener vi ikke, at retssager er hensigtsmæssige til omgørelse af ulovlige afgørelser om bortvisning fra herberger. Men retssagerne kan blive nødvendige som konsekvens af den foreslåede lovændring.

Bortvisning i praksis

Klageadgangen er vigtig fordi hjemløse ikke kun bortvises, når det er absolut nødvendigt, som fx ved vold og alvorlige trusler, der fremhæves som eksempler i lovforslaget. Der sker også bortvisninger, som begrundes i, at borgeren har drukket alkohol eller indtaget euforiserende stoffer, har talt grimt eller forsvaret sig mod en anden beboer.

En bortvisning fra et herberg er et voldsomt indgreb, som i praksis ofte betyder, at stærkt udsatte personer smides direkte på gaden uden et sted at være eller sove. Det er derfor helt fundamentalt for herbergbeboeres værdighed og retssikkerhed, at der ikke frit kan udvikles en ulovlig praksis på området.

I en af de sager, som lå til grund for Ankestyrelsens principmeddelelse 3-22 og for Ombudsmandens udtalelse af 18. september 2023, blev den bortviste person (M) angrebet med en kniv af en anden beboer på et herberg. Angrebet var fuldstændigt tilfældigt og M forsvarede sig ved at løfte en potteplante foran sit ansigt. Politiet kom og hentede den angribende beboer, som blev bortvist. Flere dage efter episoden blev M også bortvist fra herberget med den begrundelse, at han havde været involveret i en voldsepisode. Personalet havde ikke overværet episoden, da de havde låst sig inde på et kontor.

Stenbroens Jurister har bistået i en række sager om bortvisning fra herberger. I en konkret sag bortviste et herberg en beboer for overtrædelse af husordenen, fordi beboeren havde filmet en medarbejder, selvom det efterfølgende viste sig, at beboeren blot havde lydoptaget en samtale med medarbejderen. Fordi der ikke var en passende bestemmelse i herbergets husorden om forbud mod at filme/optage medarbejdere, valgte herberget i deres begrundelse for bortvisningen at henvise til en bestemmelse i husordenen om vold og trusler. Dette resulterede i, at beboeren fik aktiveret en behandlingsdom i psykiatrien, da det nu fremstod som om, han var blevet bortvist pga. vold og trusler, selvom det ikke var tilfældet.

I en anden sag har Stenbroens Jurister oplevet, at husordenen blev brugt til at bortvise en beboer, der ikke formåede at rydde sit værelse op. Bortvisningen skete med henvisning til, at det fremgik af husordenen, at beboerne havde ansvaret for daglig rengøring. Herberget havde ikke forudgående søgt dialog med handlekommunen om, hvorvidt beboeren fik tilstrækkelig støtte. Beboeren endte på gaden med få dages varsel.



Efter Stenbroens Juristers opfattelse illustrerer disse sager, at bortvisninger fra herberger mv. ikke altid fremstår nødvendige, rimelige og velbegrundede. Netop derfor er der behov for at udsatte borgere *efterfølgende* kan få en uvildig prøvelse af bortvisningens lovlighed, herunder som garanti mod udvikling af en generel ulovlig praksis på området.

Vigtigere på grund af hjemløserenformen

Hjemløserenformen har ændret refusionsreglerne omkring ophold på herberg, så kommunerne ikke længere får samme medfinansiering, hvis kommunens borgere opholder sig i længere tid på et herberg. Selvom det ikke er en formel mulighed, frygter vi i Stenbroens Jurister, at reformen kan medføre, at herberger i tiltagende grad vil opleve et pres for at udskrive beboere, som kommunen ikke selv har kompetence til at udskrive, fordi betingelserne i servicelovens § 110, stk. 5, ikke er opfyldt.

Stenbroens Jurister støder løbende på eksempler, hvor et herberg af egen drift har bortvist eller udskrevet en beboer, fordi kommunen stopper betalingen til herberget. Hvis lovforslaget gennemføres, vil disse afgørelser ikke nødvendigvis kunne påklages til Ankestyrelsen. Det kan dermed blive særdeles vanskeligt at få stoppet en sådan praksis.

Endelig finder Stenbroens Jurister det relevant at bemærke, at Ankestyrelsen i dag realitetsbehandler meget få sager om ophold mv. på tilbud efter servicelovens § 110. Opretholdelse af klageadgangen antages derfor ikke at udgøre en uforholdsmæssig administrativ byrde overfor klageadgangens retssikkerhedsmæssige værdi.

På baggrund af ovenstående anbefaler Stenbroens Jurister, at man ikke fjerner klageadgangen.

Med venlig hilsen

Stenbroens Jurister

Tobias Dorph og Filip Soos